

ABOVSKÝ

15. ročník, číslo 1, apríl 2020
www.regionhornad.sk

hlásnik

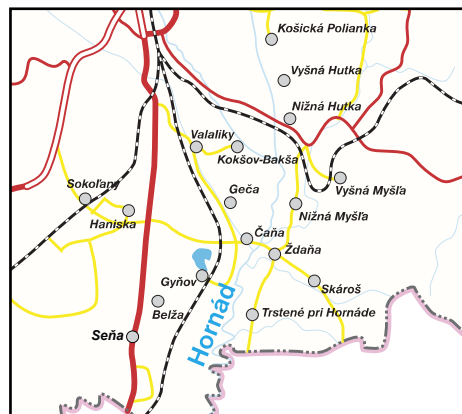
Čítate nás už 15 rokov!

Tretí najlepší slovenský časopis v kategórii neziskových a rozpočtových organizácií súťaže Podnikové médium roka za roky 2012, 2017 a 2018

Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokolany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

- Hrozba zvaná koronavírus
- K eurofondom vedie komplikovaná cesta
- Fašiangová sezóna trvala až do Popolcovej stredy
- Jubilantka zo Sokolian stále čulá
- Ľadové labute zaleteli na majstrovstvá sveta do Slovinska

Folklorne súbory z nášho regiónu udržujú živú veľkonočnú tradíciu. Viete, že jej korene siahajú tisíce rokov do minulosti a prežrdávajú oveľa viac, ako si uvedomujeme v súčasnosti? (Na fotke FS Abovčan - viac na strane 11)

O premiére hraného filmu Anežka nakrúteného v Gyňove, ktorý sa dostal medzi päť najlepších študentských filmov nominovaných na cenu Český lev, čítajte na strane 8

Ťahákom plesovej sezóny (strana 13) sa stalo vystúpenie vokálnej skupiny La Gioia na reprezentačnom plesu obce Čaňa

Priateľ trstenskej prírody – Priateľ Východu

V košickom Kulturparku oslávila Karpatská nadácia 25. výročie svojho založenia a činnosti na východnom Slovensku. Počas galavečera 6. februára udelili historicky prvé ocenenia Priateľ Východu. Mohli ho získať firmy, jednotlivci a organizácie, ktoré výrazným spôsobom prispeli k zlepšeniu života na východnom Slovensku. Medzi ocenenými bol aj rodák z Trsteného pri Hornáde Rastislav Šelepý. Od roku 2009 pôsobí ako štatutár občianskeho združenia Priatel trstenskej prírody. Svojou dobrovoľníckou činnosťou prispel k zveľadovaniu životného prostredia v obci a jej okolí. Medzi hosti galavečera patrila aj prezidentka Zuzana Čaputová, ktorá osobne ocenila jeho verejnoprospešné aktivity.

obec Trstené pri Hornáde, foto Karpatská nadácia

Jarné prebudenie

Prebúdzajúca sa príroda hýri na jar nádhernými farbami. Návrat slnečných dní nás naplnia radosťou zo života napriek zložitej aktuálnej situácii. Lákajú nás prechádzky, kde môžeme načerpať energiu a životný elán pred veľkonočnými sviatkami.

Práve jarná príroda nás má očariť krásou, harmóniou a čistotou. Nie stále je to tak. Stáva sa, že ledva za humnami našich dedín sa nám naskytne pohľad na odpad, ktorý tam nemá čo hľadať. *Odkiaľ sa tam dostal? Kto ho vyviezol?* Tvorba nelegálnych skládok v okolí obcí je permanentný problém. Pritom tento odpad sa dá až na 80 % vytriediť. Každý z nás by mal svojím postojom a konaním prispieť k ochrane životného prostredia, pretože „príroda je oproti nám vo výhode. Môže existovať bez nás, ale my bez nej nie“.

Jarné práce už rozbehli nedočkaví záhradkári. V záhradách sa nám často naskytá pohľad na ďalšie riziko – zapálené konáre a vypaľovanie tráv. Dbajme preto, aby sme ani týmito spôsobmi neohrozili zdravie a majetok spoluobčanov, aby sme aj veľkonočné sviatky v našom abovskom regióne prežili v pokoji, v kruhu svojich rodín – a najmä zdraví.

Marek Habina, starosta Vyšnej Myšle

Parlamentné voľby

Kopírovali sme Slovensko

V parlamentných voľbách 2020 dosiahla 29. februára v našom regióne najvyššiu účasť obec Belža – presne 73,74 percent oprávnených voličov. Nad 70 % účasť hlásili aj Haniska, Nižná Hutka a Gyňov. Naopak v Sokolňanoch prišlo k urnám 54,87 % a cez 60 % sa nedostali ani Seňa a Čaňa. V celom okrese Košice – okolie hlasovalo 60,95 % voličov.

Výsledky v našich obciach do veľkej miery kopírovali celoštátne poradie – 1. OĽANO, 2. SMER-SD, 3. SME RODINA. Subjekt OĽANO zvíťazil vo všetkých 17 obciach

mikroregiónu. Strana SMER-SD skončila druhá v 15 obciach, vo Vyšnej Hutke pred ňou skončilo hnutie SME RODINA. V Ždani sa zasa KDH, za ktoré kandidoval starosta a predseda RZOH Ján Kokarda, dostalo pred obe tieto strany na 2. miesto. V Gyňove skončilo na tretej priečke hnutie farmárov Máme toho dosť!, ktorého tvárou je i miestny agropodnikateľ František Oravec. Ľudová strana Naše Slovensko získala tretí najväčší počet hlasov v Trstenom pri Hornáde.

red

Novinky v 15. roku Abovského hlásnika

Čítate Abovský hlásnik už päťnásť rokov, čomu sú vydavateľia – Regionálne združenie obcí Hornád – i kolektív redakcie veľmi radi. Novinkou v jubilejnom roku je niekoľko zmien. Pre väčšiu pútavosť zaradzujeme viac fotografií na titulnú stranu – týkajú sa kľúčových tém v čísle. Úvodník z pera starostky či starostu si môžete prečítať na 2. strane. Určite si všimnete redakčnú súťaž na poslednej strane. Aj v tomto roku sa dozvieme veľa zaujímavého z regiónu. Ďakujeme za vaše postrehy a príspevky. Nech sa vám dobre číta!

red

Hrozba zvaná koronavírus Región Zeme ako dar

Osobitne Európu zachvátila vo februári a marci epidémia nového koronavírusu. A šíri sa ďalej... Prišiel z Číny, pričom faktormi, ktoré prispeli k jeho rozšíreniu, bolo masové cestovanie (najmä lietadlami) a nerešpektovanie prvotných pokynov zameraných na spomalenie postupu nákazy.

Aj pre Slovákov predstavuje reakcia na koronavírus – zatváranie škôl, karanténne opatrenia, snaha o obmedzenie kontaktov najmä so seniorami – úplne novú skúsenosť. Zrušilo sa množstvo športových, kultúrnych, náboženských a spoločenských podujatí. O niečo menej ako po minulé roky vám ich preto približujeme aj v jarnom Abovskom hlásniku.

Týždeň v „domacom väzení“, bez možnosti tráviť čas v spoločnosti, na stretnutiach či podujatiach, nám poskytujú šancu zamyslieť sa. Či aj my neprispievame k narušovaniu rovnováhy medzi človekom

a Zemou ako miestom pulzujúceho domova pre množstvo organizmov. Ak totiž rešpektujeme našu spáťosť so zemou – čo je na vidieku ľahšie ako v meste – môžeme ju vnímať ako dar. A to potom ovplyvní aj naše postoje – k ochrane prírody, znižovaniu odpadu, šetreniu zdrojov, ale zároveň aj občianskej spolupatričnosti a rešpektovaniu odporúčaní zo strany úradov. Ešte skôr, než sa stanú príkazmi.

Nevieme, ako dlho tu epidémia ešte s nami bude. Ak aj časom nákaza odíde úplne alebo si na nový vírus zvykneme, snáď to prinesie aspoň ten úžitok, že nás táto skúsenosť zanechá múdrejšími, menej sebeckými, ohľadupľnejšími. Môžeme zatiaľ len hádať, ako nás príroda – možno v reakcii na ľudskú nevnímanosť, nenásytosť, utrpenie, ktoré človek spôsobuje zvieratám – prekvapí na budúce. S určitosťou môžeme povedať, že činnosť človeka, ktorá nie je v súlade s princípmi Zeme, bude vy-

Nie, zvieratá nepotrebujú v súčasnosti nosiť rúška ako my, ľudia. Ilustračná fotografia však poukazuje na prepojenosť sveta človeka a zvierat. Máme sa k nim správať ohľaduplne a citlivo ako k všetkému na Zemi. Len tak môže nastať rovnováha.

Foto: Monika Floriánová

volávať asi aj nečakané dôsledky. Otázka je, ako im budeme pripravení čeliť. Východiskom je opätovné spojenie s prírodou do nedeliteľného celku vrátane vzájomnej podpory – ľudí, rastlín, zvierat...

Redakcia AH

Na návšteve farmy v Ždani

Vracajú Zemi podstatu

Stačí chvíľka a poklus koňa Arthura ma úplne pohltí. Zabúdam na okolitý svet a vnímam len jeho ladnosť a noblesu. Neprítomne podávam ruku Andrei Valentovej.

Neskôr sa jej za to ospravedlňujem – keď už sedíme s čajkom pri krbe. A rázna mladá žena – spolumajiteľka farmy v Ždani – sa schuti zasmeje. „To je v pohode. Vaša reakcia svedčí, že ste sa naladili na našu nótu.“

► Dar aj drina

Ten, kto žije farme a pre ušľachtilé tvory zvané kone, bytostne potrebuje mať svoju prácu rád a priam v nej od malička vyrastať. Pred dcéram **Jaroslava Valentu – Andrei, Michaele a Janke** – sa toho daru dostalo. Dar je však zároveň i drinou a stretávaním sa s nepohodou, čo zas ale zoceluje.

Brodíme sa na farme jarným blatom a Andrea rozpráva. „Za 18 rokov, čo som tu, prvý raz v zime ani raz nezmrzla voda v napájачkách. Pôda si dostatočne neoddychla, mäkké trsy trávy vo výbehu vyrývajú kopytá. Kliešte nevymrzli. Keď čistím koňa, na hrive mu ich nájdem hojne už teraz. Sama som mala dvakrát boreliózu. Kone v zimnej srsti sa v teplom počasí prehrievajú, a to nepôsobí

dobré na trávenie. Potom majú koliku,“ rozmieňa na drobné dôsledky globálneho otepľovania.

Ždaňa sa za dvadsať rokov stala na Slovensku známa aj vďaka tunajšiemu chovu koní. Na zväčša prenajatej pôde sa jej majitelia starajú o vyše šesťdesiat, vlastných aj tých, čo im zverili iní do starostlivosti. Práce majú nad hlavu – kosiť trávu, balikovať, uskladňovať – to je malá časť nepočítaných činností.

► Kôň má prácu rád

„Mať koňa v súčasnosti znamená ísť s módnym trendom. Otázny býva však vzťah k tomuto ušľachtilému zvieratú. Treba si ho vytvoriť. Šesťstokilový kolos nie je psík. S koňom sa dá nadviazať nádherný kontakt. Má rád prácu. Tiež chce byť užitočný. Koľko do neho vložíte, toľko vám vráti, ba aj omnoho viac – na rozdiel od mnohých ľudí,“ vyznáva sa Andrea.

Rada s otcom pripravuje kone na súťaže. Koncom apríla sa so štyrmi chystajú do košickej jazdiarne. Na tamojšej súťaži predvedú tátoše s jazdcami skoky od 80 do 120 cm. V jazdeckej hale na farme už ich takto pripravujú. Krok, klus, cval, skok... Potvrdzujem, je to úchvatný pohľad.

„Niektorí ide na lyžovačku, my na súťaže,“ vraví a detailnejšie rozváža

dza. „Radi chodíme do Liptovskej Sielnice. Postavili tam krásny areál s boxami. Môžeme si tak po zápelení oddýchnuť, postretávať sa, čo je úplne iné ako ísť s koňmi na oťochu späť do Košíc. Na jeseň celoročnú prácu oslávili na Hubertovej jazde.“

► Zárobok pre mládenčov

Andrea skončila strednú ekonomickú školu a viac rokov pracovala pri švajčiarskom Berne na farme Williho Mellegra, kde chovali športové kone aj na olympijské zápelenie. Veľmi si tú skúsenosť pochvaľuje. Rovnako aj prax v Nemecku.

Ona – ako vraví – sa viac venuje koňom. Sestry ľuďom okolo nich – deťom, ich rodičom, letným táborom, záujemcom o jazdy... Tri sestry tvoria krásnu trojružu. Pán Valenta sa stará aj o záprahové kone. A čo iní muži?

„Som presvedčený, že si dokážu pri koňoch dobre zarobiť. Privítali by sme 15 – 17-ročných mládenčov. Vieme sa im kvalifikovane venovať a následne aj vyslať do kvalitných konských fariem v zahraničí. Tam si pracantov-znalcov koní vysoko cenia. Mrzí ma ten stav. Jazdectvo je neľahký šport, ale krásny. Mám 65 rokov, večne tu nebudem. Chystám sa navštíviť Strednú odbornú školu veterinárnu v Barci s touto ponukou. Otvorená je však pre všetkých

Monika si rada príde do Ždane za-jazdiť. Na foto s koňom Noblesom

Krehká žiačka Emka má vysokán-skeho koňa Nintendora veľmi rada

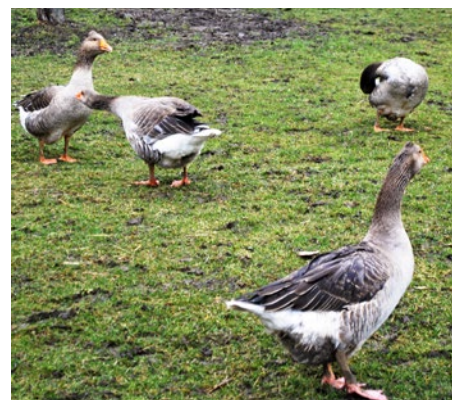
záujemcov,“ hovorí o zaujímavej kariérnej perspektíve pán Valent.

Na farme fotím aj krdeľ husí i zaujímavé sorty sliepok. Chovajú tam kozy, ovce, ba aj somárika... Prechádzam obhospodárené polia, na konci obce smerom k Trstenému sa zastavím pri mladých jablonkách. Na jeseň som na nich videla červené jabĺčka. Voľakedy tam bola hlušina. Aj takto Valentovci a ľudia okolo nich vracajú pôde, zemi i sebe vlastnú podstatu. A v širšom slova zmysle aj nám.

Katarína Čániová, foto autorka

Andrea Valentová s Arthurom

Husi, ale aj kačky, sliepky, ovce, kozy... to je tiež výbava farmy

Čo nové v PZ Domaška

Majú plán zazverovania

Málo malej úžitkovej zveri a mnohonásobne premnožená vysoká – túto nerovnováhu chce v našom regióne pomôcť riešiť Poľovnícke združenie Domaška.

Stará sa o revír Hornád, rozkladajúci sa v katastri troch obcí ich pôsobnosti, teda Ždane, Skároša a Trsteného pri Hornáde.

„Pokiaľ by pokračoval súčasný trend úbytku malej zveri, o pár rokov by sme mohli byť svedkami toho, že naša najmladšia generácia už tieto živočíchy – zajace, bažanty či jarabice – vo voľnej prírode neuvidí. Preto si naše združenie vytýčilo zastrešiť tento pokles a pomôcť každým rokom zvyšovať počty najmenej o 3 %“, vysvetľuje **Dušan Ladislav Bartko**, člen PZ Domaška.

Medzi ich prijaté opatrenia na najbližšie tri roky patria:

- každý rok nakúpiť z umelých polodivokých chovov minimálne 200 ks bažantov;

- zabezpečiť maximálne tlmenie škodnej zveri po celý rok;
- zákaz poľovania na malú úžitkovú zver až do dosiahnutia želaných stavov;
- počas zimných mesiacov zabezpečiť dostatočné prikrmovanie.

„Nedá mi nespomenúť časy v 60. a 70. rokoch minulého storočia, keď sme ako chlapci pomáhali pri odchytach zajacov do sietí v našom revíri. Odchyty sa vykonávali pre zazverovanie pre iné revíry v rámci Československa a hlavne Francúzska. Počas jedného dňa sa podarilo odchytiť aj 250 zajacov, čo dnes ostáva veľkou výzvou pre najbližšie desaťročie.

Opačný problém máme v stavoch vysokej zveri – jelenej a srnčej, ktorá je oproti norme mnohonásobne premnožená a robí obrovské škody na poľnohospodárskych kultúrach. Tento stav, keď škody spôsobujú vyše stočlenné stáda, sa

Hospodár PZ Vladimír Polák so synmi Tomášom a Matúšom pripravujú mladé bažanty na uvedenie do prírody. Ďalší členovia Domašky stavali voliéry, pripravovali násypce. Snímka je z augusta 2019.

dnes snažíme eliminovať každodenným nočným strážením hlavne polí s repkou olejnou,“ dopĺňa D. Bartko. Stráženie vykonávajú podľa plánu členovia alebo čakatelia PZ.

Aj týmto spôsobom PZ robí osvetu inej činnosti poľovníkov, ktorá nie je až taká známa.

Tono Oberhauser,
foto archív PZ Domaška

Africký mor „za humnami“

Aj v katastroch našich obcí boli naposledy v polovici marca objavené mŕtve diviaky nakazené africkým morom ošípaných (AMO). Zákaz využívania lesov verejnosťou v katastroch Trsteného pri Hornáde, Skároša, Ždane a Vyšnej Myšle platí od 20. marca do odvolania.

Riaditeľ Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy (RVPS) Košice – okolie **MVDr. Štefan Karahuta** vyzdvihuje okrem iného fakt, že poľovníkom z Domašky sa podarilo vlni uloviť 57 kusov diviacej zveri, čím prispeli k zníženiu rizika nákazy, ktorá môže prejsť aj na domáce ošípané.

■ Kde je hlavné riziko?

Náš južný sused Maďarsko patrí, čo sa týka diviakov, ku krajinám s najväčším výskytom nakazených zvierat v Európe. Diviaky hranice ne-

poznajú. Na maďarskej strane je les-spáľňa a na slovenskej obrobe polia-kuchyňa. Takže k nám prichádzajú za potravou. Pozitívne diviaky boli ulovené, resp. uhynuté približne 500 m od maďarskej hranice.

■ Čo chcete vyzdvihnúť?

Ďakujem poľovníkom z okresu Košice – okolie, že naše upozornenie brali vážne a aj ich pričinením sme dlho odolávali nákaze. Naďalej ich prosím, aby pristupovali zodpovedne k plneniu opatrení RVPS. Poľovnícka etika

Viac o nebezpečenstve afrického moru ošípaných a opatreniach RVPS čítajte v čísle 3/2019 Abovského hlásnika. Pokiaľ už tlačene vydanie časopisu neviete nájsť, určite ho nájdete na webe www.regionhornad.sk

platí, ale v krajných situáciách musí ísť bokom. Lovte, lebo keď nebudete loviť, časom už nebudete mať čo loviť.

Chovateľov domácich ošípaných chcem poprosiť, aby nepodliehali panike, treba chovať ošípané – nič lepšie ako domáca tlačienka nepozná – ale aj dôsledne dbať na dodržiavanie biologickej ochrany chovov a opatrení vydaných RVPS. Poľovní-

kov-chovateľov domácich ošípaných prosím, vyberte si, buď loviť, alebo chovať ošípané, oboje sa nedá. Toto je najväčšie riziko zavlečenia nákazy u domácich ošípaných.

Naďalej platí, aby chovatelia domácich ošípaných vykonali čo najskôr zabíjačku zvierat v jatočnej hmotnosti.

Za rozhovor ďakuje Karol Dzugas, ilustračné foto Tobias Schwarz/Getty

Srnčou stopou za oddychom

Nadšení poľovníci majú veľký podiel aj na usporadúvaní každoročného podujatia Po srnčej stope v lesoch nad Skárošom. V 27. ročníku sa prípravy vzhľadom na určité organizačné zmeny dokončili prakticky v poslednej možnej chvíli, no oplátilo sa. Nikto, kto 6. januára prišiel, neolutoval. Približne 500 návštevníkov rôzneho veku z blízkeho i širokého okolia si užívalo krásne počasie a množstvo aktivít pod holým nebom. Všetci boli zvedaví aj na tombolu.

Strelba zo vzduchovky pre deti

Pôvabná jazda

red, foto Milan Bagoni

Skúsený včelár poradí med pre alergikov

Vysádzajte levandule, pomôžete včelám

Slavomír Fekete včelári spolu s rodinou vyše dvadsať rokov. Včelárstvo nie je len krásne povolanie, ale aj tvrdá drina so sladkou odmenou.

Skúsenému odborníkovi zo Ždane sa rokmi pri starostlivosti o stovky včelích rodín osvedčilo heslo „pripraveným šťastie praje“. Pri včelách platí na sto percent.

Spomínate si na začiatky?

Už ako chlapci sme chodili s paličkou babrať do dedových úlov. Vyučili sme sa pre železiarne, ale po škole sme sa nakoniec dali na včelárstvo. Začiatky boli ťažké, veľmi sme tomu nerozumeli, ale mali sme výborného učiteľa zo Ždane. Postupne sme naberali skúsenosti aj zo zahraničia.

Akú úlohu zohráva včela v živote človeka?

Hovorí sa, že ak umrie posledná včela, ľudstvo vyhynie. Opelovanie je u včiel prvoradá záležitosť – ak sa podarí sezóna, máme med. Zjari vieme získať ešte peľ – veľmi vzácny a výživný produkt. Konzumovať by ho mali aj alergici, na posilnenie imunity. Zopár zrníček v zimnom období. Dôležité je poradiť sa s lekárom a sledovať reakciu organizmu.

Existuje med pre alergikov?

Medovicový med z jedlí je bez peľových zŕn. Ide o veľmi vzácny druh. Vzniká výkalom z vošky, ktorá parazituje na ihličnatých stromoch. Podobným spôsobom vzniká cibetková káva. Ako jediný med nepochádza z kvetu. Vytáča sa začiatkom septembra, v čase, keď už v lese nič iné nekvitne. Obsahuje veľa vitamínov a minerálnych látok ako mangán, fosfor, železo, kobalt a dokonca čiastočky zlata. S pribúdajúcimi ťažkými kovmi má

vyššiu vodivosť a kvalitu. Takýto kvalitný med už neslúži ako sladidlo, ale ako liek.

Pomáhajú včelie produkty proti chorobám?

Materskú kašičku, propolis, peľ alebo med by mal človek užívať preventívne ako liek alebo pri príznakoch choroby. Domáce včelárske liečiteľstvo je v čase choroby málo účinné.

S akými problémami sa včelár sa najčastejšie potýka?

Najhoršia vec je chemizácia. Plodiny pestované vo veľkom sú striekané päť až sedem ráz počas kvetu. Veľkoproducenti nedokážu ošetriť plodiny počas noci a postrekujú aj cez deň a za vetra. Kedysi lietavky, teda včely hľadajúce potravu, hynuli po kontakte s postrekmi. Najnovšie neuroparalytické postrekky fungujú veľmi sofistikovane. Lietavka zostáva nažive. Do úľa sa však vracia s infikovanou potravou, ktorou robotnice kŕmia larvy. Zasiadnuté larvy hynú. Predtým sa infikuje klieštik, ktorý na larve parazituje. Všeobecne sice včely majú dobré čistiace vlastnosti a odolávajú aj postrekom, chorý klieštik však infikuje ďalšie larvy a oslabuje celé včelstvo. Každoročne nám uhynie zhruba dvesto včelstiev zo šesťsto.

Ako môžu ľudia pomôcť včelám vo svojich záhradách?

Nestriekajte ovocné stromy v plnom kvete. Ak, tak podvečer, keď včela nelieti. Aby ste prilákali včely do záhrady, vysádzajte medonosné rastliny. Napríklad facéliu, kvitne štyri až päť mesiacov v roku. Vysadte okrasnú levandulu alebo malinu a černicu, rovnako aj ovocné stromy ako jablone, hrušky, slivky, marhule, broskyne alebo čerešne.

Pravidelná kontrola úlov napomáha zamedzeniu šírenia chorôb medzi včelstvami

Včelár pri svojich úlohách

Ako sa správať pri styku so včelou?

Včela najviac neznáša statickú energiu vznikajúcu silonovým oblečením a silnú vôňu parfumu. Cíti sa byť ohrozená a útočí na človeka. Pri prechode popri včelstvách by ľudia nemali robiť prudké pohyby. Aj keď včela prileť, žihadlo bezdôvodne nebodne, hlavne sa nezačnite oháňať, panikáriť.

Existuje osvedčený recept, ktorý zaberá na uštipnutie?

Po uštipnutí včelou žihadlo nikdy netreba stláčať. Na konci žihadla je váčok a po jeho stisnutí sa dostane zvyšok jedu do tela. Žihadlo je naj-

lepšie vylúpnuť pomocou nechta alebo ostrého predmetu.

Čo radíte začínajúcim včelárom?

Včelstvo potrebuje viac ako šesťdesiat percent medu pre seba. Veľa začiatčníkov sa poteší z veľkej nádielky medu v úloch a vytočí všetko. Včely potom hynú od hladu. Tí, ktorí uvažujú o včelárení, by mali osloviť skúseneho včelára, ktorý sa im bude venovať. Internet je krásna vec, ale nie je to prax. Lepšie sú staré knihy, ponúkajú aspoň overené základy.

Matúš Géci,

foto archív Slavomíra Feketeho

Foto na pamiatku s maskotom

Na Srnčej stope bola i ozajstná tarzánia

K eurofondom cez spleť projektov a termínov

Rok veľkých a neobyčajných zmien

Starostka Sene Marcela Gallová označila prvý rok aktuálneho volebného obdobia (2019 – 2022) obecných samospráv za doteraz svoj najťažší.

A to napriek tomu, že na čele obce je už vyše päť rokov. Dôvodom je najmä administratívna záťaž, ktorá hlavám obcí berie veľmi veľa z ich vzácneho času.

■ Čo je na tom celom najzložitejšie?

„Papierovanie“ a časová tieseň vyplýva z dôvodu podávania veľkého množstva projektov. O financie z eurofondov či štátneho rozpočtu treba totiž žiadať práve prostredníctvom projektov, ktoré majú prísne stanovený rámec a často aj doslova šibeničné termíny.

■ Prečo sa Seňa rozhodla ísť hlavne touto cestou?

Jediná cesta, ako naplniť vízie modernej obce, sú eurofondy. Je pritom zarážajúce, že susedné Maďarsko má každoročne už v septembri vyčerpané balíky financií z Európskej únie, kým Slovensko z dôvodu nízkeho čerpania má do budúcnosti predpovedať, že nás čaká ich krátenie.

■ O eurofondoch sa už hovorilo a popísalo veľa. Nikto nepopiera, že sú užitočné. Na druhej strane vidíme, že niektorí „vynaliezaví“ Slováci dotácie doslova zneužíli. Čo je pre vás odvrátenou stranou tejto agendy?

Moji skúsenejší kolegovia ma varovali, že získanie európskych dotácií neznamená len pozitívum. V tomto čase som považovala ich názor za divný – ved' EÚ „daruje“ financie obci! – dnes s nimi úplne súhlasím.

Za 5 rokov „starostovania“ som podala množstvo projektov, ktoré sa nachádzajú v týchto piatich skrinách. Za všetkým je kus tvrdej práce

Od výzvy až po podanie projektu prejdú štandardne dva mesiace a obec za ten krátky čas má stihnúť verejné obstarávanie na projektanta, zhotoviť projekt presne podľa podmienok výzvy, aby boli všetky výdavky oprávnené, získať stavebné povolenie, vytvoriť rezervu 5 % na spolufinancovanie v rozpočte a zvolať obecné zastupiteľstvo na jej schválenie v rámci zákonných lehôt. Tým som chcela povedať, že nič z toho nemôžete mať pripravené v zásuvke, lebo každá výzva má presné špecifikácie a ak ich nezahrniete do projektu, ide o vyhodnené financie.

Všetko, čo som vymenovala, je podmienené vyjadreniami a stanoviskami rôznych inštitúcií, ktoré majú na svoju prácu priam veľkorysý časový priestor. V praxi to potom vyzerá tak, že v prvej fáze projektov je to hektické a turbulentné. A naopak, máme skúsenosť, keď nám 14 mesiacov doslova ležalo verejné obstarávanie na kontrole na ministerstve v Bratislave.

Obdivujem každého kolegu, ktorý sa púšťa do podávania množstva projektov, lebo je to náročná práca prinášajúca množstvo zodpovednosti. A nič na svete nie je iba biele alebo iba čierne. Skoro vždy je to o šikovnosti starostu, lebo čo nie je zakázané, je dovolené. Navyše príprava eurofondových projektov vyžaduje od starostu mnoho vedomostí, zmysel pre detail, dôslednosť i participáciu s profesionálmi.

Posledným „čiernym Petrom“ v rukách starostu je množstvo kontrol zo strany rôznych inštitúcií po

realizácii eurofondových projektov, vraj aj preto, aby sme v budúcnosti predišli pochybeniam. Výrok z úst kontrolórov, „sme tu preto, aby sme vám pomohli“, zo skúseností vnímame skôr ako žart.

■ Kde nachádzate silu ísť ďalej, energiu na pokračovanie v práci?

Všetky úspechy a neúspechy sa dejú počas bežného chodu obce,

kde takmer každý deň prichádzajú nové problémy, vlastné rozhodnutia alebo zmeny v doterajšom spôsobe práce. Moje uchádzanie sa o pozíciu starostky bolo ovplyvnené Júliusom Langom, dnes viceprezidentom U. S. Steel, ktorý ma v tom čase presvedčil. Nebyť jeho, viem, že by som dnes tento post nezastávala. Energiou je môj tím – kolegyne a kolegovia, na ktorých sa môžem spoľahnúť. Mám aj situácie, ktoré sú neúnosné a vtedy sú práve oni ako aj občania mojou oporou, že všetko čo robím, má zmysel. Najväčšiu podporu cítim od mojej zástupkyne Silvie Langovej, ktorá nešetří kritikou ani pochvalou na moju adresu. Obdivujem jej nezávislý názor. Samozrejme k práci využívam aj skúsenosti kolegov starostov a starostiek v regióne Hornád, ktorí zrejme poradia preto, že cítia aj moju veľkú prajnosť.

■ Aký odkaz máte pre svojich spoluobčanov nielen v Seni?

Všetci žijeme rýchlo a výhovorkou nám je vo všetkom a všade čas, ktorý nám akosi stále chýba. Tak je to aj s občanmi v každej obci. Vždy sa nájdú takí, ktorí chcú všetko odrazu, lebo im chýba trpezlivosť. Ale tak ako je to v bežnom živote, že človek si plní sny postupne, v priebehu svojho celého života, to isté platí pre obec.

tob, foto ocú Seňa

V roku 2019 boli obci Seňa schválené financie v sume 1 572 300 eur:

CIZS (rekonštrukcia a výstavba nového zdravotného strediska)	911 700 €
Komunitné centrum (rekonštrukcia budovy TJ)	244 600 €
Cyklocesta k Hornádu I. etapa	40 000 €
Kanalizácia (v dĺžke 170 m)	120 000 €
Protipovodňový vozík	14 000 €
Hasičské auto	120 000 €
Hasičská zbrojnica	30 000 €
Oprava strechy (Dom služieb)	26 000 €
Výsadba zelenej steny	21 000 €
Výmena okien telocvične ZŠ	45 000 €

V Seni sa podarilo oficiálne obnoviť dobrovoľný hasičský zbor pod vedením veliteľa Pavla Sedláka. Nové vozidlo si prevzali 14. februára v Michalovciach

Základná škola v Seni poskytuje vzdelanie už 45. rok. V súčasnosti tu finišujú s 3. etapou výmeny okien. Ich havarijný stav bol už doslova nebezpečný a unikalo cez ne množstvo tepla. K získaniu finančných prostriedkov z verejných zdrojov viedla aj v tomto prípade dlhá cesta. Nakoniec úspešná. Po ukončení výmeny okien na telocvičniach bude projekt dovŕšený.

Dočkali sa! Obec Kokšov-Bakša získala nenávratný príspevok takmer 168 tisíc eur na nákup kolesového traktora s príslušenstvom a kontajnerových nadstavieb – lyžica, vidly, vlečka, nosič kontajnerov, tri kontajnery a drvička na konáre. Technika pomôže obci pri zbere komunálnych odpadov a bioodpadu. ocú/red

Mám tuhý korienok

Nádherných 100 rokov oslávila Mária Bérešová zo Sokolian. Recept na dlhovekosť nevie.

„Stačí byť spokojný s tým, ako život ide. Žiť skromne, jednoducho a s vierou v Pána Boha,“ vraví.

Mária zažila mnohé politické režimy. Narodila sa v 1919, kedy vznikalo samostatné Československo. Začiatkom 2. svetovej vojny povedala áno vdovcovi Jánovi s tromi deťmi. Spolu počas komunizmu vychovávali sedem detí. Pritom pracovala na družstve, neskôr v Technických službách. Viete si to predstaviť? „Spomínam len na dobré veci. Nestážuje sa

a rada si zaspieva. Dokáže oceniť, čo sa pre ňu robí,“ prezrádzajú príbuzní. Drobná babička je čiperka, stále pracuje v záhradke. „Najviac jej chutí mlieko a chlieb. Má zdravšie kosti ako ja,“ doplnila vnučka Jarka. „S dedom jedávali striedmo – to čo vypestovali a dochovali. Pri nej som sa naučila skromnosti.“ Dlhý vek jej doprial radosť z 19 vnúčat, 46 pravnučat a štyroch prapravnúčat, ale aj smútok, keď pochovala svojich šesť detí. Dnes žije s dcérou Milkou v rodných Valalikoch, kam sa vracia po 72 rokoch.

Monika Floriánová, foto: archív obce

S gratulantmi, starostom F. Beregszászim, ženami z Klubu dôchodcov a speváčkami FS Sakalčaňe, si aj zatancovala. Všetko najlepšie prajeme!

Kríž zachránil dedinu

Pamätám si to ako dnes. Bol horúci august 1965 a mala som oblečené silonové šatočky. Už sa u nás stavala širokorozchodná železničná trať. Začína rozprávanie o zázraku vo Vyšnej Myšli **Marta Drotárová Ba-logová**. Mala vtedy 10 rokov.

„Na parcelách za dedinou stál kovový hraničný kríž na betónovom podstavci. Nevie sa komu patrila, ani kto ho vyrobil. Kvôli železnici musel preč. Predseda MNV rozhodol: ak ho ľudia neodnesú, bude bagrom zrovnaný so zemou. Môj otec **Ladislav Helfen** nechcel, aby kríž zničili, preto šiel za kňazom. Keď mu povedal, nech si ho vezme, požičal kone a voz z družstva a priviezol ho domov. Útočisko našiel pri šope. Moja baba Anna k nemu každý deň nosila kvety a modlila sa.

V jeden deň vypukol požiar v neďalekej stodole s družstevným senom. Bol obrovský, horeli všetky susedné stavby. Hasili požiarnici, ľudia, dokonca i mliekom. Oheň sa blížil k nášmu a susedovmu humnu so slamenou strechou, kde stál kríž otočený práve k tej skaze. Nechytli sa. Dodnes veríme, že to bol zázrak, že ten kríž nás ochránil od pohromy. Keby sa podpálilo naše humno, zhoreli by aj okolité domy.“

O požiari je záznam v miestnej

kronike. Zachytáva domnienku, že ho spôsobili deti hrajúce sa so zá-palkami. Dnes stojí kríž na cintoríne. Vedľa neho, akoby symbolicky, je pochovaný jeho záchranca Ladislav.

Monika Floriánová, foto: autorka

Učenie (sa) ide s dobou

Základná škola Seňa rozbieha projekt **Komunikácia včera, dnes a zajtra** v rámci grantového programu Škola budúcnosti, ktorý sa realizuje vďaka podpore Nadačného

fondy T-Systems Slovakia spravovaného Karpatskou nadáciou. Žiaci sa rôznymi aktivitami budú snažiť formovať svoje komunikačné schopnosti, medziludské vzťahy,

empatiu a prosociálnosť. Zlepšia svoju tímovú spoluprácu, kritické myslenie, tvorivosť, tolerovanie a prijímanie iných názorov. Prehlbi sa ich láska k materinskému jazyku. Budú písať príbehy, scenáre, do-tvárať príbehy k fotografiám, tvoriť videopríbehy. Projekt povzbudzuje ku kombinácii tradičných vyučova-

cích metód a Storytellingu (príbehy) s digitálnymi technológiami. Vyučovacie hodiny budú oživené interaktívnym vzdelávacím programom Fenomény sveta. Žiaci si vyskúšajú vedeckú konferenciu formou kooperatívneho vyučovania, rolových hier a dramatizácie.

ocú Seňa

Uvítanie detí do života

Po viac ako 30-ročnej prestávke obnovili v Trstenom pri Hornáde tradíciu uvítania detí do života. V nedeľu 26. januára privítal starosta Matej Kočíš 23 malých Trstenčanov. Občiansku slávnosť speštril kultúrny program pod vedením učiteľky ZŠ Nade Marcinekovej. Deťom bude po rokoch slávnosť pripomínať pamätný list a darček.

ocú Trstené p. H.

Fenomén menom Anežka

Ked' premiéra chutí

Dvadsiaty ôsmy február, tri dni pred meninami Anežky. Zaplnená sála posledného košického kamenného kina Úsmev je nabitá jemnou veselosťou a chuťou do života.

Veľa obecenstva prišlo z Gyňova, vrátane starostky **Denisy Vargovej**. Filmová premiéra 30-minútového hraného absolventského filmu Anežka žne dlhotrvajúci potlesk. Mladý režisér **Adam Šoltés** z Gyňova nedávno skončil filmárčinu na Univerzite Tomáša Baťa v Zlíne. Ďakuje početnému mládežníckemu filmovému štábu, obyvateľom rodnej obce, všetkým priaznivcom, čo prispeli sumou 7 000 eur na jeho tvorbu, sponzorom techniky... Kino Úsmev neplánovane pridáva ešte jeden premietací čas na ďalší deň. Po oba dni nechýba Film o filme – zaujímavosti z natáčania.

► S Gyňovčanmi pri pivku

Po premiére sa skoro nik neponáhla domov. Vedno s Gyňovčanmi grátis ochutnávam košické pívko rovnakého mena – Anežka. Hoci zlatistý mok rovnakého názvu už jestvuje

Režisér v akcii – pôvodom Gyňovčan Adam Šoltés v akcii v Gyňove

v Čechách, košická chuť má práve tu premiéru a jeho zhotoviteľmi sú priatelia tvorcov filmu – ľudia z Beer Station, okrem iného prevádzkovatelia pubu Pokoj, vlastne Phokoi na Hlavnej 20.

Ochutnávame skvelé mafiny a linecké koláčiky upečené v Trstennom. Počúvam zážitky z filmovačky na Magistráte mesta Košice alias vo

vládnej budove alias na daňovom úrade. Filmovej predavačke v postravnách – v civile opernej speváčke v ŠD – **Alene Fialekovej** i komparzistkám **Jolane** a jej dcére **Katke Šimkovej, Márii Hanušovskej, Márii Ivanovej** sa trpko-komediálne dielo veľmi páči. „Politikovi“ **Petrovi Šoltésovi** – krstnému otcovi režiséra Adama Šoltésa a jeho „asistent-

ke“ **Štefánii Šoltésovej** tiež. Veselo je aj **Pavlovi Hanušovskému**, ktorý požičal filmárom svoj dom čoby bydlisko hlavného hrdinu Jána Horáka – herca košického divadla Thália Michala Šoltésa. Ten pre Abovský hlásnik lakonicky utrási. „Je to lepšie, ako som si myslel. Ďakujeme fakt všetkým!“ Z úspechu syna sa tešia i jeho rodičia Beáta a Marek. S jeho otcom pozeráme na mobile stránku www.regionhornad.sk s aktuálnou upútavkou na premiéru filmu: „Teším sa, že ste tu. V deväťdesiatych rokoch som Abovskému hlásniku aj webu pomáhal do života a stále vám držím palce“, vraví.

► Po Českom levovi

Film končí pre mňa nečakane, ale – takpovediac – pozitívne doširoka otvorene: láske, prajnosti, chuti po zmene. Zanecháva krásny dojem. Žeby čaro filmu bolo v tejto zápletke?

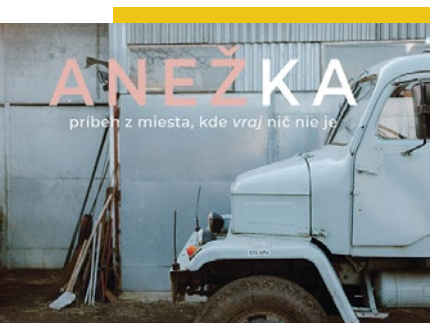
Za niekoľko dní má Jano Horák – majiteľ „hovnocucovej“ vétriesky menom Anežka spraviť to, čo nedokázal celé roky. Nájsť si ženu, s ktorou by úradne dosvedčil, že žijú v spoločnej domácnosti. Kvôli chystanej staromládeneckej dani. Nakoniec lásku nájde v učiteľke Erike, hoci nezmyselné nariadenia politici nakoniec zrušia.

► Spojila ich Anežka a práca, ktorú má rád

Možno aj preto film sa dostal do nominovanej pätky na cenu Magnesia pre študentskú kategóriu filmových cien Český lev 2020. Nezískal ju síce, no Adam Šoltés tesne po vyhlásení výsledkov pre Abovský hlásnik prezrádza: „Bolo pre mňa obrovským zážitkom byť na večeri plnom legiend. Bolek Polívka mi napríklad povedal, že Anežku ešte nevidel. Vravím, že by sa mu určite páčila. Nech mu film pošlem, požiadal ma. Rád tak urobím. Mojou metou vedno so scenáristom Anežky **Denisom Saterom** je vytvoriť celovečerný film. Niekoľko námetov už máme.“

Katarína Čaniová,

foto: autorka a archív tvorcov

Fekálne vozidlo Anežka sa symbolicky plagátom uchádzalo na stránke www.hithit.cz o príspevky na financovanie. Úspešne. Tvorbu študentského filmu podporili fanúšikovia sumou asi 7 000 eur.

Komparzistky filmu Anežka z Gyňova s autorkou článku ochutnávajú po premiére tmavé pívko špeciálne rovnakého mena špeciálne pripravené k premiére

Čaniánka Abovská hiža bola dejiskom 1. ročníka ľadovej kvapky krvi – ľadovej preto, lebo organizačná iniciatíva vyšla od Čaniánskych otužilcov. Vzácnu tekutinu napokon darovalo 34 dobrovoľníkov, z toho ôsmi prvodarcovia. Zapojoili sa aj obyvatelia iných obcí, vrátane starostu Nižnej Myšle Miroslava Sisáka. Nielen oni, ale aj prítomný tím Národnej transfúznej služby si mohli po akcii pochutnať na zdravých lahôdkach. Podujatie podporila obec Čaňa a FS Abovčan. *mog/ah*

Medvedím cesnakom k zdraviu

Jarná očista organizmu

Medvedí cesnak je rastlina plná vitamínov a minerálov. Posilňuje medvede po prebudení zo zimného spánku. Na ľudský organizmus pôsobí rovnako blahodarné. Prečisťuje celý organizmus, posilňuje imunitu, zlepšuje trávenie a zvyšuje chuť do jedla.

Priaznivé účinky medvedieho cesnaku dobre pozná aj **Anna Bibenová**. Do lesov Nižnej Hutky ho chodí zbierať každý rok. „Na prvý pohľad je podobný konvalinke. Rozpoznať ho silnou aromatickou vôňou a prenikavou chuťou listov,“ vysvetľuje.

„V lese vytvára krásne zelené pláne medzi stromami. Je to očarujú-

ci pohľad. Listy cesnaku medvedieho sa zbierajú pred kvetom koncom marca a začiatkom apríla. V kvete už stráca liečivé účinky. Pri zbere listy neťaháme, ale opatrne štikáme,“ upozorňuje pani Anka, „aby sme nevytiahli cibuľku a nezničili tým vzácnu rastlinu.“

Chutných receptov s medvedím cesnakom pozná veľa, nám prezradila dva. Najradšej má však čerstvý medvedí cesnak na chlebe s maslom.

Matúš Géci, foto autor

Čerstvo nazbieraný medvedí cesnak je najchutnejší, prízučuje Anna Bibenová

► Cesnakové pesto

Nazbieraný medvedí cesnak poriadne umyjeme a necháme usušiť. Pridáme olivový olej, morskú soľ a orechy podľa chuti a rozmixujeme. Chutné cesnakové pesto na chlieb vydrží v chladničke aj niekoľko mesiacov.

► Tinktúra na očistu organizmu

Listy medvedieho cesnaku zalejeme 40 % alkoholom. Necháme lúhovať na slnečnom mieste. Po dvoch týždňoch scedíme a uzavrieme do fľašky. Užívame každé ráno 15 kvapiek.

Recept overený desaťročiami

Hrudka

Potrebujeme: 10 vajec, 1 liter plnotučného mlieka, soľ, biele korenie

Dáme variť mlieko, dôkladne vyšľaháme vajíčka, osolíme, okoreníme, môžeme pridať sušenú zeleninu, prípadne pažitku alebo medvedí cesnak. Do vriaceho mlieka pridáme vyšľahanú zmes a za pomalého miešania na miernom ohni varíme, až sa vajíčka vyzrážajú. Do misky si dáme gázu a cez ňu si precedíme uvarenú zmes. Gázu si uviažeme a vyformujeme hrudku a necháme odtečť. To je vajcový sýrek, ktorý sa u nás udomáčňoval postupne. V niektorých rodinách prišiel len pred 40 rokmi, ale niektoré rodiny uvádzajú, že ho zhotovovali ich staré mamy, narodené začiatkom storočia. Deťom môžete pripraviť sladkú verziu s vaníľovým cukrom a hrozienkami namiesto soli a korenia. Ide o recept pochádzajúci zo Zemplína.

Túto jarnú dobrotu pripravil, nafotil a do valalického kalendára na rok 2020 zostavil Mgr. Pavol Kacvin-ský, vedúci súboru Kadlubek. Inšpiratívny kalendár má názov Co še u nas varelo.

red

Hrudka v hrnci...

...a na tanieri

Keď sme už pri kalendároch...

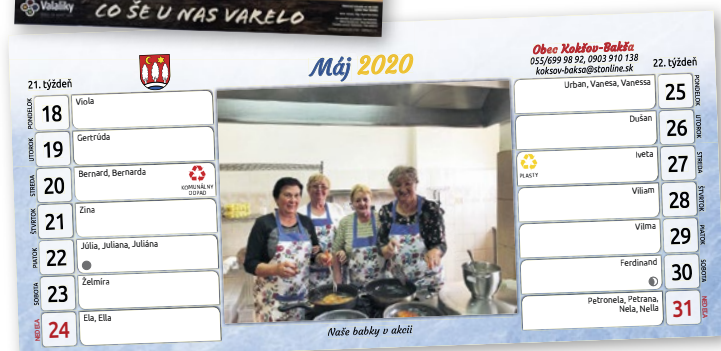
Viacere naše obce si aj pre tento rok dali záležať a pripravili svojim občanom kalendár. Nižná Myšľa a Vyšná Myšľa nástenný s prehľadným usporiadaním mesiacov, Skároš a Kokšov-Bakša zase stolový s množstvom výrečných fotografií dokumentujúcich rok na ich dedine. Haniska zaobstarala pre občanov, ktorí zaplatili poplatok za odpad, záhradkársky kalendár od profesora Hričovského.

Nižnomyšlianský kalendár „z veľkej výšky“

Kokšov-Bakša tiež pamätala na svoje babky – skvelé kuchárky

Paradne nevesti v nových krojoch

Brokát a zamat

Na tretí kroj sú Paradne nevesti hrdé

Ženskú spevácku skupinu z Valalík zdobí nový autentický kroj z obdobia 2. svetovej vojny. Ženy na ňom pracovali celý rok. Najprv urobili prieskum, zhľadali dobové fotografie, články v novinách. Podľa pamätníčok z obce vybrali strih a materiál. Aby zachovali originalitu, všetko konzultovali s historikmi aj vedúcimi iných folklórnych telies.

Čím je špecifický? Rozpráva **Margita Ivanová**, vedúca skupiny: „Blúзка je ušitá z brokátu. Typické pre toto obdobie sú dlhé rukávy s pu-fami. Tote pufo na rukavoh maju bic take tuhe, že še na ňih muha roš-čikne – vravievali babky. Sukňa je dlhšia a zo zamatu. Volali ju aj baršo-

Fotografia je z roku 1943

ňova sukňa. Záštera – fartuh – je bez výšivky, rôzne riasená so všitými fodrami. Zvolili sme béžovú a svetlohnedú farbu, čo vyvolalo diskusie medzi etnológmi. Prevládal názor, že vo Valalikoch sa nosili len čierne zástery.”

Nevesti sú nielen parádne, ale aj šikovné. Brokát zohnali až v Česku, kvalitné originálne čipky hľadali po celom východe. Záštery, spodnice a koňte ušili samy podľa pôvodnej predlohy. Tu- cet krojov a zimných kožuškov k to- mu vzniklo vďaka dotácii 5000 eur z výjazdového rokovania vlády SR v Ploskom v roku 2018.

Monika Floriánová,
foto Tatiana Pachinger, archív

Sedem dekád v kvete

Rozmaring – folklórny súbor zo Sene založili už v roku 1950 a je najstaršou amatérskou folklórnou skupinou na Slovensku. Okamžite sa dostal aj medzi najlepšie, o čom svedčí fakt, že v roku 1957 sa predstavil ako prvá maďarsky spievajúca folklórna skupina na prestížnom festivale vo Východnej. Za sedem desaťročí pozbieral mnoho významenani, zú-

častnil sa ďalších celonárodných festivalov doma i v zahraničí.

Jubileum si oslávenci pripomenuli ako sa patrí – na galavečeri 22. februára. Zaspievali piesne a zatancovali tance z rôznych regiónov a nezabudli si uctiť pamiatku dlhoročného skvelého primáša **Gézu Potu**. Blahoželáme a prajeme veľa ďalších krásnych rokov. *ocú Seňa, red*

Odvážne ženy z Vyšnej Myšle spomínajú

Spievame 20 rokov

Máme byť na čo hrdé. Prvýkrát sme vystúpili na súťaži ľudových piesní Dargovská ruža v roku 2000 bez akýchkoľvek skúseností. Chcelo to veľkú odvahu. Preto sme si aj dali názov Odvážne ženy.

Za založením speváckej skupiny stoja **Marta Kazimírová** (prvá vedúca), **Paulína Budaiová**, **Mária Pachová** a **Katarína Janočková**. Postupne sa pridávali ďalšie ženy. Dnes osemčlennú partiu vedie **Paulína Strassburgerová**. V repertoári majú

cez 100 piesní, ktoré od 1971 poctivo zapisuje Paulína Budaiová.

„Najväčší úspech sme dosiahli v 2008 a 2009, keď nás na Dargovskej ruži zaradili do zlatého pásma medzi najlepšie ženské skupiny v Above,” hrdó spomínajú. Aj na súťaži Špivanečky mojo v Slanci raz obsadili 3.miesto. „Ďakujeme zo srdca **Pauline Gulášovej** (pozn. red.: starostka obce do r. 2019), ktorá s nami chodila na všetky súťaže a morálne nás podporovala.”

Odvážne ženy zažiarili aj v médiách. „Písali o nás v časopise *Slovenka*. V rádiu Regina sme reprezentovali *Vyšnú Myšľu* v relácii *Mestá a obce východného Slovenska*. Do programu *Cimbal paráda* sme nahrávali piesne v košickom štúdiu s hudobníkmi *FS Železiar*. Z nahrávky v 2007 vzniklo aj hudobné CD.

Za tie roky sme predviedli spievano-hrané pásma o krstínach, o slávení niekdajších Vianoc, o príprave svadobnej pokretki. Vlní o praní na Rybníku,” vymenúvajú. Na podujatiach po celom regióne nielen spievajú, ale bavia divákov vtipnými

scénkami. Spomínate si na Mažomoletku, baletky slávneho Labutieho jazera či na pásmo fetiše socializmu, kde vystúpili ako pionierky, družstevníčky a súkromníčky?

Z hlásnika vám prajeme zdravie, lásku a radosť zo spevu. Aby ste ostali odvážne a tešili ľudí svojím neza-mieniteľným humorom.

Monika Floriánová, foto archív ŽSS

Naše baletky sa tak páčili Jarovi Dvorskému, že nám povedal: Ste fantastické!

Chceme naďalej spievať a zaúčať mladšie ženy, ktoré sa odvážia prísť, aby naša myšľianska tradícia neskapala

Prečo zajac a vajce?

Tip na pradávný jarný obrad pri vode

Tip na pradávný jarný obrad pri vode

k tomu mali patričnú podobu. V Ríme muži v bujarých sprievodoch na uliciach šľahali ženy jarným prúťím plným miazgy, aby sa stali plodnými ako celá príroda. V keltskej a slovanskej tradícii šibaním sa zas dobrí duchovia sídlia v rastline premiestnili do tela, aby vyhнали zlé sily zahniezdené v zime.

Voda sa tiež stala žriedlom očistenia a znakom prílivu novej energie. U nás v Above sa nešibe, ale dievčatá uviažu mužovi stužky na korbač z jarného prúťia. Zato výskanie žien a dievčat po studenej sprške sa ozýva v každej obci.

V súčasnosti spomínané jarné rituály vnímame ako zdroj radosti a veselosti.

Výslužka ženy mužovi ostáva – čokoládové vajíčko či zajačik. Možno už ale nevieme, že volakedy sa obe vnímali ako symboly plodnosti a zárodok nového života.

Obradov s mágiou vody bolo neúrekom. Vyskúšajte napríklad tento: Dievča a mládenec ešte pred úsvitom ticho idú k potoku. Keď slnko začne vychádzať, spolu sa omočia. Zázračná sila vody a slnka ich spojí a dodá zázračnú silu...

Katarína Čániová,

foto FS Abovčan a archív redakcie

Zopár pranoštík

Možno už v ére globálneho otepľovania platia menej ako kedysi... ale možno tento rok vyjdú.

Keď je v marci veľa vetrov a v apríli veľa dažďov, nasleduje pekný máj.

Búrky v apríli zvestujú mokré leto.

Velkonočné dažde znamenajú suchý rok.

Ak je apríl jasný, šumný, vtedy bude máj pošmúrny.

Veľký piatok daždivý znamená rok žiznivý.

Čo do Ďura (24. 4.) vypučí, to po Ďure vysuší.

Chladný máj a jún vlažný je pre sýpkych, sudy zdarný.

kdz

Skrýty alebo zabudnutý býva často pôvodný účel obradov, ktoré sa zachovali dodnes. Napríklad veľkonočná oblievačka a šibačka. Znamenala povzbudenie k životu a plodnosti.

Keďže radosť z jari, pučiaceho rastlínstva a príchodu mláďat na svet sa odpradávná spájal s oslavami, úkony

Najprv Nie! Nie! Potom radostné obdarúvanie za dobré oblievanie. Na snímke mladí z FS Abovčan

Kto chce byť celý rok zdravý, nech počas veľkonočných sviatkov vypije pohár vody s lístkom šalvie.

Šťastie a novú energiu prinesie kytica čerstvých kvetov položená na čestné miesto v dome.

Láska sa znovu narodí, ak oplodnené slepačie vajíčko s menom ženy a muža položíte do spálne

Seriál: Chotárne názvy naše abovské – 5. časť

Na žiadosť dvoch čitateľov Abovského hlásnika ďalším terénym názvom, ktorý tu stručnou jazykovou analýzou objasníme a priblížime, je v titulku uvedená *Kertešňa*. V rôznych hláskových podobách sa tento názov vyskytuje vo viacerých, najmä južných, regiónoch nášho štátu, a to nielen ako vlastné meno, teda pomenovanie jedného terénneho objektu, jednotliviny (*Kertešňa*), ale aj ako všeobecné meno s významom „záhrada“ (*kertiseň*, *kertisňa*) a „záhradnícky byt“ (*kertiseň*).

Z chotárov obcí nášho mikroregiónu spomenieme tu tri názvy ako vlastné mená. V Haniske názov *Kertešňa* má dnes nová štvrt' rodinných domov (jej polohu a tvar si môžeme pozrieť v peknom obecnom stolovom kalendári na rok 2018 *Ulice*

Kertešňa

v Haniske), ktorá je situovaná v lokalite pôvodnej veľkej záhrady grófa Zičiho pri jeho kaštieli, namiesto ktorého je tam teraz základná škola. Obec si zachovaním tohto mena chce pripomínať jednu zo stránok svojich dejín. Možno to len a len pochváliť.

V Trstenom pri Hornáde pomenovanie *Kertešňa* patrilo veľkej záhrade s množstvom ovocných aj okrasných stromov okolo niekdajšieho zemepanského kaštiela. Žiaľ, po kaštieli sú na jeho mieste dnes už len nepatrné stopy a aj názov *Kertešňa* vo svojej pamäti dnes majú už len príslušníci najstaršej gene-

rácie obyvateľov obce... O *Kertešni* ako o názve niekdajšej veľkej panskej záhrady máme informáciu aj z obce Valaliky.

Spomenutý terénny názov *Kertešňa* i uvedené slová *kertiseň*, *kertisňa*, *kertiseň* predstavujú odvodeniny od maďarského slova *kert* s významom „záhrada“. To sa do jazyka (nárečia) našich predkov dostalo – podobne ako aj značné množstvo iných slov – z jazyka spoluobyvateľov maďarského pôvodu počas ich mnohostoročného spolunažívania v spoločnej monarchii – Uhorsku. Ako zaujímavosť možno tu však spomenúť, že na rozdiel od niektorých iných nárečových oblastí (napríklad susedného Zemplína), kde sa slovo *kerta* bežne používa aj namiesto pôvodného domáceho slova *záhrada*, v nárečiach našich abovských obcí sa tomuto maďarskému slovu našu starú dobrú *záhradu* z používania

„vytlačiť“ nepodarilo a musela sa uspokojiť s miestom iba vo vlastnom mene *Kertešňa*...

Pravda, treba uznať, že si to tá *kerta* u nás aj inde na východnom Slovensku „vynahradiť“ svojím miestom v slove *kertis* – „záhradník“, ktoré v slovnej zásobe nárečí našich obcí spoľahlivo oddávna funguje ako plnohodnotné prevzaté slovo. Navyše nielen ako všeobecné meno v uvedenom význame „záhradník“, ale aj vo funkcii vlastného mena – priezviska. V pravopisnej podobe *Kertés* patrí totiž napríklad niekoľkým rodinám vo Valalikoch, kde sa s ním môžeme stretnúť aj v podobe *Kertes*, a jeho nositeľom bol aj niekdajší r. k. farár v Košickej Polianke pochádzajúci z neďalekej bývalej samostatnej obce a dnes miestnej časti Košíc – Krásnej nad Hornádom.

Ladislav Bartko

Rozprávanie mužov o Velkej noci

Vydávame sa na Guliverove cesty

Viete ako muži prežívajú Velkú noc? Ako sa časom zmenila ich úloha? Moja ženská zvedavosť mi nedala spať a tak som pri káve vyspovedala Stana Hanzela a Mira Stolára z Bakšanských Parobkov.

„Chlapi v Kokšove-Bakši sú odjakživa dominantní, ale nefunguje to tak, že muž musí mať posledné slovo. Sme zdravo súťaživi a naše ženy sa na nás pri prípravách na Velkú noc môžu spoľahnúť,“ prehlasujú svorne. Duchovný rozmer sviatkov, sv. spovede a liturgické slávenia sú pre mužov takisto veľmi dôležité.

► V kuchyni nezavádziam

„Hlavnou úlohou muža, hlavne v minulosti, bolo zabezpečiť hojnosť mäsa v rodine. Aby žena mala z čoho variť. Takmer v každom dvore chovali prasa,“ opisuje Stano. „Na zabíjačkách chlapi mäso spracovali, zasolili a prebrali dianie v celom svete. Susedia si pomáhali, ale keď došiel rad na klobásky a údenie šunky, každý si svoj recept chránil.“

O ďalšej povinnosti rozpráva Miro: „Len muž vykopával a strúhal chren.“

Robil sa jemnejší riedený a ostrý. Chlapi radi skúšali, ktorý čo znesie. Dobrý gazda časť zdravého koreňa vracal do zeme, aby ho bolo na ďalší rok.“ Do tretice sa hlava rodiny starala aj o alkohol. Čo kúpili, však nepili, lebo koštovali na návštevných.

► Oblievačka je aj drina

„Tešíme sa na veselú atmosféru Vel'konočného pondelka. Všetci sú v ten deň milší,“ prezrádza Stano. „Prísť, oľat, odísť je málo. Preto obdarúvame ľudí aj spevom, zatancujeme so ženami a pochválime ich za to, čo pripravili.“

Kedysi chodila partia mládenčov len do domu, kde žilo slobodné dievča súce na vydaj. Večer bol bál a tie, čo sa schovali, na hanbu poliali tam. „Dnes navštevujeme rodiny, priateľov. Olievame tetky, babky, mamy. Nás je v skupine deväť. Keď počítame na jedného tri domácnosti, viete, aká je to drina, navštíviť ich 27?“ sťažuje sa naoko Miro. „Všade: ochutnajte, vypite. Aby sme „prežili“, máme plán návštev a rozdelené medzi sebou prípitky a košťovanie dobrôt.“

Vynaliezavosť im nechýba. „Chodiť v ťažkých podkutých čizmách šesť

hodín dá zabrať. Tak sme do tímu pribrali Jaroslava Kapustu, ktorý nás po Kokšove-Bakši rozváža konským povozom.“ Smejú sa: „Na začiatku sa vždy plašia kone nezvyknuté na hudbu. Alebo my hráme na začiatku horšie. Aj ženy nám pripravujú figle: nachystajú vedro s teplou vodou alebo odstavia jej prívod. Nepomôže, nosíme si vlastnú studenú!“

Ak začujete piesne **Zaprahnem koničky** či **Zahraj mi, hudačku, na cenu strunečku**, to Bakšanske Parobci idú! Vydávajú sa na cesty rovnako ako Guliver – nikdy nevedia, kde a ako skončia.

Výslužka, čo prekvapí

Kraslice maľované či vyvrtávané sú nádherné. Ale čo tak niečo trvácnejšie a praktické? Úžasný nápad zrealizovala Veronika Genčúrová z Nižnej Myšle, ktorá svojich oblievačov obdarúva drevenými vareškami. Krásne vzory vypaľuje do dreva sama. Nevyhýba sa ani maľovaným motívom, v ktorých sa zrkadlí jej zmysel pre humor. Chcete aj vy takéto?

Z dvora na námestia

Domáce zabíjačky sa isto vytrácajú z našich dedín. Je jednoduchšie a praktickejšie kúpiť hotové výrobky v obchodoch. Našťastie máme nadšencov v Čani a Nižnej Myšli, ktorí organizujú obecné zakáľacky spojené s ochutnávkou špecialít zo svinky. Tie čerstvé chutia fantasticky. A keď sa k tomu pridá muzika...

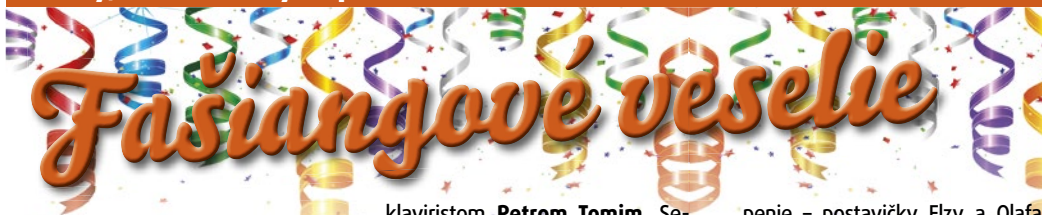
Nižná Myšľa – Od rána vyvárať poslanci OZ. Ruku k dielu priložili aktívni pracovníci, zamestnanci úradu a Nižnomyšľanka

Partia v Čani – FS Abovčan a Čaňanske otužilci

Stranu pripravila Monika Floriánová, foto archív redakcie

Plesy, karnevaly a posedenia seniorov

Aké fašiangy, taká Velká noc – vrať sa jedna pranostika. Nuž môžeme sa tešiť, lebo v prvý mesiac roka zábava a hojnosť v regióne Hornád prevládala. Stretávali sa deti, rodičia, seniori. Utužili sa priateľstvá aj urovnali spory pri poháriku.

♥ Fašiangový ples v **Kokšove-Bakši** napísal 26. kapitolu. Plesajúcim do tanca vyhrával DJ Marcel a sily dodávali kulinárske špeciality **Kvetky Zálehovej**. Oku lahodili brušné tanečnice. Polnočná tombola potešila pestrými cenami a všetkých sladkosť v tvare srdca.

♥ Valentínska zábava v **Seni** už zapustila korene. Výborná atmosféra a príjemné prostredie láka z roka na rok viac ľudí. Do rána sa ich veselilo cez 250. Rozjarený tanec striedal spev sprevádzaný harmonikou. Oddychovalo sa až pri bohatej tombole.

♥ V **Geči** seniori spojili výročnú schôdzu Klubu dôchodcov s fašiangovým posedením. Zaspievali si s Gečankou a Sakalčanmi a nechali sa strhnúť úžasným tancom FS Dúbrava z Prešova. Mladí plesali na 6. Reprezentačnom plese, kde svoj talent predviedli dievčatá z tanečného krúžku pod vedením **Lenky Bačovej**.

♥ Populárne operné trio La Gioia ozdobilo 15. Starostovský ples v **Čani**. Úchvatným spevom obdarili 200 hostí až v troch vstupoch. Profí tanečníci valčíkom a čačou inšpirovali k tanču a nechýbala štedrá tombola. Náladu radosti 7. plesu SZ protifašistických bojovníkov vytvorili Bakšanske Parobci a Šeherezáda. Za srdce chytilo vystúpenie **Salome Bindovej** s nevidiacim

Najobľúbenejšie zimné postavičky vo Valalíkoch

klaviristom **Petrom Tomim**. Seniori sa veselili na Maškarnom plese Jednoty dôchodcov. Sezónu ukončila Klubovčanka fašiangovým bálom v španielskom rytme.

♥ Aj **Ždaňania** si užili bohatú nádielku živej hudby a tomboly. Na Silvestrovskom plese rodín a na Školskom plese na Valentína.

♥ Príjemné posedenie pri káve a zákusku pohladilo dušu seniorom v **Skároši**. Nemuseli ste ich pobádať, aby si zaspievali s Košickými Špivákmi. Skárošania nevynechali ani tradičnú Krojovanú zábavu v rytmoch hudby od skupiny Duo Gemini.

♥ Aktivní seniori Klubu dôchodcov **Sokolany** na výročnej schôdzi hodnotili predošlý rok a diskutovali za hudobného doprovodu **Imricha Beneša**. Naplánovali rozmanité aktivity na stretávanie penzistov. Kytičkou s malou pozornosťou obdarovali desiatich jubilantov a dva manželské páry oslavujúce rubínovú a zlatú svadbu.

♥ Súťažili a bláznili sa aj decká v **Nížnej Myšli**. Behali okolo stoličiek, tancovali limbo medzi konfetami. Bojovníci a princezné, červená čiapočka či včielka získali fotku na pamiatku.

♥ Vo **Vyšnej Myšli** zorganizovali po niekoľkoročnej pauze karneval. Nové zoskupenie mladých **vyMYŠLanci** pre deti pripravili veselú súťaž, tombolu a prekva-

penie – postavičky Elzy a Olafa. Súťažili o tri naj masky, kde porota hodnotila originalitu a ručnú výrobu. Parádna bola kartónová práčka. Odmenu dostali nakoniec všetci.

♥ Snehové kráľovstvo zavítalo aj do **Valalík**. Kultúrny dom zmenilo na rozprávku, kde snežili cukríky. Deti premenené na zvieratká a postavičky z príbehov šantili s rodičmi a snehuliakom Olafom na parkete. Napätie okúsili v tombole a na záver si mohli nabráť z čokoládového pokladu.

Stranu pripravili
Monika Floriánová a obce

Činnosť Klubu dôchodcov Sokolany patrí k veľkej pomoci v obci

Z karnevalu v Nížnej Myšli

Valentínska atmosféra v Seni

Oblúbenosť Trojkráľového karnevalu na ľade v Čani narastá. O zahŕatie pestrých masiek sa stará kultúrna komisia

Podmaňuje si ďalšie obce

Zimný šport číslo jeden

Stolný tenis sa pomaly ale isto stal v našom regióne „zimným“ športom číslo jeden. Je finančne pomerne nenáročný a niet vari obce, ktorá by nemala jadro svojich aktívnych hráčov viacerých vekových kategórií. Pridala sa k nim aj Nižná Hutka.

Tamojšia starostka **Iveta Vasilenková** je tomu tiež rada. „Bolo ťažké začať, ale prvé pozvanie na turnaj do Vyšnej Myšle 11. januára sme prijali. Vedeli sme, že nemáme šancu zvíťaziť nad skúsenými družstvami z iných obcí, ale pre nás bolo dôležité sa zúčastniť a vidieť to zapálenie, radosť a rivalitu medzi jednotlivými družstvami.“

Našli sa traja odvážlivci – jediná žena na turnaji **Natália Kormošová**, **Matúš Vasilenko** a **Šimon Leško**. Prví reprezentanti Nižnej Hutky

v „pingpongu“. Skončili piati, za Vyšnou Hutkou, Nižnou Myšlou, Blažicami a domácou Vyšnou Myšlou. Je to však len začiatok. „Rozhodli sme sa pokračovať v tréningoch a sprístupnili sme kultúrny dom každú druhú sobotu poobede pre všetkých, ktorí si chcú zahrať stolný tenis. Nateraz sme to kvôli vírusu prerušili, ale už vieme, že chodiť budú mladé rodiny s deťmi, chlapci aj dievčatá,“ hovorí starostka. Pevne veríme, že si s chuťou zahrajú aj na prvom zápole, ktoré je naplánované na 18. apríl. O konaní turnaja rozhodnú aj epidemiologické podmienky.

Medzi obce, ktoré nelenia a pri hre za zeleným stolom sa stretávajú, patrí i Trstené pri Hornáde. Na Vianočnom turnaji 28. decembra sa zúčastnilo 27 hráčov vrátane dvoch žien.

nh/red, foto ocú Nižná Hutka

Starosta Marek Habina gratuloval Ivete Vasilenkovej (prvý a druhá zľava) k premiérovej účasti na turnaji vo Vyšnej Myšli

Obecné stolnotenisové záporenie zorganizovali po druhý raz v Kokšove-Bakši. Aj tu súťažili v troch kategóriách viac ako dva tucty účastníkov

Šípky súťažne? Prečo nie?

O hádzaní šípok na presnosť do terča počul už skoro každý. Ako šport to však zatiaľ vníma iba málokto. Pritom aj v našom regióne sú ľudia, ktorí svoje nadšenie pre toto odvetvie preniesli na ďalších.

Vo Valalikoch pôsobí klub ŠK Šípky Valaliky 97 okolo **Miloša Tkáča**. Centrom aktivít je Krčma u Miloša na Radovej 4 v Bernátovciach, kde sa odohráva aj časť turnajov. Viac sa o nich dozviete na adrese tkacmilos1970@gmail.com

Svojho špičkového „šípkara“ už má i Belža. Je ním **Rastislav Varga**, ktorý sa do obce aj s rodinou prisťahoval nedávno. Za sebou má dokonca účasť na majstrovstvách sveta v tomto športe v Španielsku roku 1998. Ako jednotlivec alebo člen družstva patril v slovenských podmienkach k vtedajšej špičke, bol členom víťazného družstva v hádzaní ocelovými šípkami (steel) na národnom šampionáte 1999.

red

Miloš Tkáč (vľavo) a starosta Valalík Štefan Petrík (vpravo) s juniorským majstrom Európy 1998 Ladislavom Makóom Cenkerom (uprostred), stále špičkovým hráčom šípok

V našom regióne sa šípkam venujú aj dámy z Belže – a nedajú sa zahanbiť!

Sezóna na ľade

Regionálny hokejový turnaj o Pohár predsedu RZOH sa stal korisťou mužstva zo Ždane. Na horúcom ľade zimného štadióna Čaňa nechali za sebou domáce tímy Hurikán a Lakers. Štvrté skončilo Trstené pri Hornáde. Dohromady súťažilo 14 družstiev z 13 obcí. Zápasy o umiestnenie vyvrcholili 5. januára. Najlepším strelcom turnaja bol vyhodnotený Stanislav Lukáč z Trsteného pri Hornáde, titul najlepšieho brankára si odniesol Robert Markulík zo Ždane. Zimný štadión bol v priebehu zimy i dejiskom obecných turnajov Valalík a Čaňa. Sezóna priniesla radosť aj Hokejovému klubu Geča, ktorý postúpil do miestnej I. hokejovej ligy Čaňa.

flo/tob

Víťazní hokejisti zo Ždane

Ľadové labute na majstrovstvách sveta v zimnom plávaní

Otužilci sa koronavírusu báť nemusia

Čarokrásne a svetoznáme jazero Bled v Slovinsku bolo od 3. do 9. februára dejiskom majstrovstiev sveta v zimnom plávaní. Prvý raz sa ich zúčastnili Ľadové labute – klub otužilcov Čaňa.

Z množstva plaveckých disciplín sme si vybrali nasledovné:

- 25 m prsia – Tibor Bekeč, Monika Bekečová Szotáková, Jakub Lazúr, Jaroslav Kis
- 50 m voľný spôsob – Tomáš Miškovič
- 100 m voľný spôsob – Michal Džubara

Keďže to bola naša prvá účasť, cieľom bolo hlavne zbieranie skúseností z podujatia týchto rozmerov. Naši plavci sa však ani v konkurencii svetovej špičky nestratili a vo svojich kategóriách sa umiestnili od 14. do 29. miesta na svete. Tieto výsledky po-

važujem za obrovský úspech vzhľadom na klub, ktorý len pred tromi rokmi založil v Čani otužovanie.

Majstrovstiev sa zúčastnilo vyše 1 000 plavcov z 36 krajín. Spolu vytvorili nezabudnuteľnú atmosféru. Nadviazali sme nové priateľstvá s otužilcami z Európy ako i Austrálie, Argentíny, USA a mnohých iných krajín. Súťažiaci, čo práve neštartovali, povzbudzovali svojich priateľov a krajanov. Aj my sme na tribúne dali o sebe výrazne vedieť pri každom štarte slovenského reprezentanta.

Samotné plávanie už bolo o niečom inom. Tréma, pocit zodpovednosti a chuť podať čo najlepší výkon sa stupňovali s blížiacim sa štartom. Pri príprave na rozplavbu by sa nervozita dala krájať. Keď kráčate k štartu a hlásia vaše meno a krajinu, je to neopísateľný pocit, na ktorý nik-

Naše labute v priestoroch slovinského olympijského veslárskoho centra

to z nás nikdy nezabudne. Následne vleziete do vody, ktorá má 5 °C a ozve sa štartovný signál. V tej chvíli robíte všetko čo je vo vašich silách, veď predsa reprezentujete – seba, svoju obec, svoju vlasť.

A pozor – niektorí vedci potvrdzujú, že pravidelné otužovanie posilňuje imunitu do takej miery, že nebezpečný koronavírus by nemal byť nebezpečný pre tých, čo mu holdujú. Tibor Bekeč, red, foto Ľadové labute

Až 19 tímov sa zapojilo do prestížneho bowlingového turnaja v Čani. Hralo sa od 3. do 11. februára a po veľkom boji s domácimi Makačmi si „palmu“ víťazstva odniesli KVP Boys z Košíc. Vo finále jednotlivcov zvíťazil Miroslav Dzúrik nad najlepším hráčom Čane Marošom Miškovičom, tretí skončil Branislav Deško. Za top hráčku z Čane vyhlásili Katarínu Juhászovú Palenčárovú.

Prechod menil veliteľa

Vyššie 300 priateľov turistiky sa stretlo na 51. ročníku Prechodu Slanskými vrchmi. Priala nám nielen rekordná účasť, ale aj priaznivé počasie. Snehu bolo síce skromnejšie, no o to väčší zážitok. Veliteľom prechodu sa stal **Bartolomej Žuk**. Žezlo si prevzal od **Júliusa Duloviča**, jedného z autorov myšlienky prechodu.

Spríevodný Beh Slanskými vrchmi pod vedením **Radoslava Bujdoša** absolvovalo 30 borcov, trvalo im to 4 hodiny. Na záver podujatia sa konalo kladenie vencov k pamätníku obeť dvoch svetových vojen a holokaustu. Nasledoval skvelý guláš v kultúrnom dome.

Matúš Lukáč,
obecný úrad Nižná Myšľa / red

Bartolomej Žuk preberá velenie od veterána Júliusa Duloviča

Nohejbalový klub NK7 v Ždani usporiadal 11. januára 17. ročník Trojkráľového turnaja o pohár starostu obce. Tradícia hovorí sama za seba a opäť sa bolo na čo pozerieť.

Čaňa je futbalovým centrom regiónu. Borci s rokom narodenia 1990 a neskôr tiež prerušia vianočné hodovanie a na Štefana idú do toho. V telocvični ZŠ sa koná turnaj Rexacup – na počesť Jaroslava Rexu, dlhoročného trénera mládeže. A aj vychovávateľa a náhradného rodiča. Vďaka jeho prístupu chlapci hrajú futbal a viacerí to dotiahli ako hráči až do zahraničia.

www.regionhornad.sk

Sledujeme situáciu v regióne

Najčerstvejšie novinky z regiónu nájdete vždy na našej webovej stránke regiónu. Podrobne sme monitorovali aj veľký januárový štrajk autodopravcov. Informovali sme o blokádoch, obchádzkach a obmedzeniach v doprave. Aktuálne prinášame správy o dôsledkoch epidémie koronavírusu, obzvlášť s novinkami o plánovaných a presunutých podujatiach. Všetky vaše podnety, postrehy a zaujímavosti z regiónu posielajte na regionhornad@gmail.com.

Matúš Géci

Tip na skvelého spoločníka

Všetky potrebné i nepotrebné informácie o svete si môžeme naklikáť na internete. Všetko o dianí v republike, pravdivé i zavádzajúce, prinášajú televízie, tlač a sociálne siete. Všetko užitočné a overené o kraji, v ktorom žijeme, poskytujú aj bez klikania a čítania jedno z regionálnych rádii, ktoré je podľa svojho vlastného sloganu „*Náš najbližší svet*“. Vysiela na frekvencii 100,3 MHz. V jeho vysielaaní môžeme počuť

nahrávky folklórnych súborov a sólistov aj z našich obcí – Paradne ňevestí, Kadlubek, Domovina, Klubovčanka, Bakšanske parobci, Odvážne ženy, Karoske beťare, Virganek a mnohé ďalšie.

Viete, ktoré je to rádio? Ak náhodou nie, tak si nalaďte svoj prijímač na uvedenú frekvenciu. Keď vás epidémia koronavírusu prinútila ostať doma, rádio nás môže poučiť i prispieť k dobrej nálade.

KDZ

Futbalový turnaj rodín

Naposledy v roku 2018 sa vo Vyšnej Myšli konal futbalový turnaj veteránov. Pre túto jar prišli organizátori s novým nápadom. Futbalový turnaj rodín je naplánovaný na **9. mája**, pokiaľ to epidemiologická situácia na Slovensku dovoľí. Miestom podujatia

bude miestny futbalový štadión. Hrať sa bude na ihrisku s rozmermi 50 x 30 metrov. Súťažiť môžu 10-členné družstvá, z ktorých aspoň 5 hráčov musí mať ako príbuzný rovnaké priezvisko. V rámci jedného tímu môže hrať ľubovoľný počet žien.

er/tob

Abovský „životabudič“

Abovská karička 2020 – znie tohtoročný názov veľkej letnej tancovačky na Hlavnej. Plánujeme ním otvoriť festival Cassovia Folkfest v Košiciach vo štvrtok 25. júna. Na už ôsmom ročníku podujatia, ktoré odštartoval kreatívny tím tvoriaci aj Abovský hlásnik, sa môžete zúčastniť aj vy a to GRÁTIS. Mládež, stárež, deti, folklórne súbory, jednotlivci, ženské či mužské skupinky... Ak sa naučíte

vopred pravú abovskú karičku zostavenú vedúcim choreografom folklórneho súboru Železiar **Vladom Urbanom**. Podujatie tohto roku zastrešuje Kultúrne centrum Abova.

Predbežne sa počíta s náhradným termínom 12. septembra. Sledujte naše výukové video na Facebooku Tanec karička a učte sa choreografiu s nami.

Prihlásiť sa môžete cez ich webovú stránku www.kulturaabova.sk

kčj

Slnovratová špirála z Karičky na Hlavnej 2019

Kalendár podujatí na 2. štvrťrok 2020

Priebežne sledujte www.regionhornad.sk a obecné weby, či sa vaše podujatie vzhľadom na aktuálnu situáciu uskutoční. Môže dôjsť k zrušeniu alebo presunutiu akcií.

- 18. apríl **Jarné upratovanie**, Trstené pri Hornáde
- 18. apríl **Stolnotenisový turnaj**, Nižná Hutka
- april **Stolnotenisový turnaj, súťaž v kreslení**, Nižná Myšľa
- 1. máj **Stavanie mája**, Kokšov-Bakša
- 6. máj **Stavanie mája**, Seňa
- 8. máj **Celoregionálne kladenie vencov pri pamätníku a vatra**, amfiteáter Skároš
- 8. máj **Starostovská kvapka krvi**, Nižná Hutka
- 10. máj **Deň matiek**, Belža, Geča, Valalíky
- 16. máj **Stavanie mája**, Nižná Hutka
- 17. máj **Stavanie mája**, Čaňa
- 17. máj **1. výstup na Surok**, Trstené pri Hornáde
- 12. – 13. jún. **Stanovačka pri Starom Hornáde**, Trstené pri Hornáde
- 12. – 14. jún. **Dni obce a jarmok**, Valalíky
- 13. jún **Abovské folklórne slávnosti**, Skároš
- 14. jún **Deň obce** (750. výročie), Nižná Myšľa
- 20. jún **Deň obce**, Vyšná Myšľa
- 21. jún **Futbalový turnaj o pohár starostu**, Valalíky
- 21. júna **FanfáraFest**, Trstené pri Hornáde
- 26. jún **Cassovia Folkfest** – aj zahraničné FS, Valalíky, Čaňa (Jánsky večer)
- 27. jún **Deň obce** (765. výročie), Geča
- 27. – 28. jún. **Dni RZOH + 15. výročie Abovského hlásnika**/amfiteáter Skároš
- 11. júl **futbalový turnaj TPH CUP**, Trstené pri Hornáde
- 12. júl **Poľovnícky deň** (PZ Domaška), amfiteáter Skároš
- 25. júl **Letné kino premieta film Anežka**, Trstené pri Hornáde
- 26. júl **Odpustové slávnosti sv. Anny**, Trstené pri Hornáde
- júl **futbalový turnaj**, Nižná Hutka

ČITATEĽSKÁ SÚŤAŽ s bonusom!

V tomto roku máte o dôvod viac zapojiť sa do našich čitateľských súťaží. Prečo? V závere roka chceme usporiadať malé stretnutie pri príležitosti 15. výročia Abovského hlásnika a pozvať naň i výhercov našich súťaží.

Otázka pre vás: **Uvedte meno aktivistu z Trsteného pri Hornáde, ktorý si nedávno prevzal ocenenie za svoj prínos k ochrane životného prostredia na východnom Slovensku.**

Správnu odpoveď s kontaktom zašlite do 15. mája mejlom na regionhornad@gmail.com alebo poštou na adresu Štefánikova 6, 040 01 Košice. Môžete vyhrať publikáciu o obci Seňa.

Správna odpoveď na otázku z č. 4/2019 znela: Čipovanie všetkých psov je povinné od 1. novembra 2019. **Výherkyňou darčkového predmetu od obce Čaňa je Darina Kóvérová**, obyvateľka tejto obce. Gratulujeme!

Vydáva: Regionálne združenie obcí Hornád so sídlom Osloboditeľov 22, Čaňa, IČO: 319 65 041, **redakcia:** Communication House, s.r.o., **adresa:** Štefánikova 6, 040 01 Košice, **e-mail:** regionhornad@gmail.com, **web:** www.regionhornad.sk, **vedúca redaktorka:** PaedDr. Katarína Eva Čániová – tel: 0905 812 883, **redaktor:** Mgr. Anton Oberhauser – tel. 0911 291 255, **redakčná spolupráca:** Ing. Monika Floriánová, Matúš Géci, **redakčná rada:** predseda Mgr. Karol Dzugas, Ing. Miloš Barcal, Mgr. Monika Gergelová, JUDr. Lubomír Vranka, Ing. Štefan Petrik, Mgr. Denisa Vargová, **Distribúcia** - Obecný úrad Ždaňa, tel. 055/698 00 21. Vychádza ako štvrťročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, **sadzba:** Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, **tlač:** ROTAPRINT, s.r.o. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.